

OPETUKSESSA KÄYTETTÄVÄN AINEISTON TARKASTELEMISEN SUKUPUOLINÄKÖKULMASTA

Oppiaineesta riippuen käytössä on vaihteleva määrä opetusmateriaalia. Kaikkea aineistoa voidaan tutkia sukupuolinäkökulmasta, samoin kuin tapoja, joilla aineistoa käsitellään. Tämän dokumentin tavoitteena on havainnollistaa, mitä kaikkea analyysin kohteeksi voidaan ottaa.

Tavoite: Pohtia opetusmateriaalia ja sen käyttöä sukupuolinäkökulmasta.

Yleisiä aineistoon liittyviä kysymyksiä

- Mitä käsitellään?
- Miten sitä käsitellään?
- Käsitelläänkö sitä kriittisesti?
- Haastetaanko stereotyyppisiä käsityksiä sukupuolista?

Aineisto

Tasa-arvon kannalta kiinnostavaa aineistoa ei ole vain oppikirjojen sisältö, vaan kaikki opetustilanteisiin liittyvä materiaali ja välineistö sekä niiden käyttö. Analysoitavaa aineistoa on muun muassa:

1. Valmis tekstiaineisto (tähän lasketaan myös verkkoaineisto)

oppikirjat, tehtäväkirjat, tehtävätietokannat tai opettajan oppaat, sanoma- ja aikakauslehdet, runot, novellit, romaanit, tietokirjalaisuus, laulutekstit, verkkoaineisto kuten blogit, uutisfoorumit, sosiaaliset mediat, verkkosivut

2. Muu valmis aineisto

videot, elokuvat, tv-ohjelmat, äänitteet, musiikki, kuvat, sarjakuvat, symbolit

3. Opettajan tuottama aineisto

kopiot (jaettavat ja/tai dokumenttikameran kautta näytettävät), kalvot/diat, esitykset (esitysgraafiikkaohjelmalla toteutetut, liitutaulu, interaktiivinen taulu, tablettitietokone jne.), tehtävien ohjeet, tehtävät, koetehtävät (kuulustelut, kokeet), videot, kuvat, arvioinnit, muu

4. Taktiili aineisto

opetuksessa käytettävät materiaalit ja välineet (esimerkiksi laboratoriovarusteet, mikroskooppi, siveltimet, työkalut, kasvit, eläimet, askartelumateriaali, tekstiilit, puu, metalli, ruoka-aineet, jne.)

oppilaiden tekemät työt (esimerkiksi kuvaamataidossa, teknisessä työssä, tekstiilityössä, kotitaloudessa jne.)

Kysymyksiä pohdittavaksi:

- Kuinka aineistoa käytetään? Esimerkiksi ketkä oppilaat ovat tottuneita käyttämään mitään osia siitä, kenen koetaan tai oletetaan osaavan käyttää sitä, kuka vastaa järjestyksestä ja kuka siivoaa jäljet?
- Onko aineiston käytössä nähtävissä sukupuolisidonnaista kaavamaisuutta ja miten sitä voisi ehkäistä?
- Onko havaittavissa käsityksiä, että tietyt tehtävät, aineistot tai tietty tapa käyttää aineistoa sopisivat paremmin tytöille tai pojille?
- Miten näitä näkemyksiä sukupuolista voisi haastaa?
- Mitä välineitä oppilaiden on mahdollisuus käyttää (työkalut ja laitteet, eri mediat, värit ym.)?
- Miten näillä välineillä haastetaan tai vahvistetaan perinteisiä näkemyksiä sukupuolista?
- Käytettäessä valinnaista aineistoa millaisia vaihtoehtoja oppilaille tarjotaan ja miten he valitsevat?
- Onko nähtävissä sukupuolimalleja, joita voisi haastaa?
- Miten oppilaat saavat esitellä tekemiään tehtäviä tai töitä?
- Ketä rohkaistaan ja miten, onko luokassa nähtävissä sukupuoliin selkeästi kytkettävissä olevia eroja sen suhteen

